

Madame Piotrovsky, üks Katõni-ohvrite leskedest, kandis oma mõrvatud mehe mälestuseks tema pilti rinnal. (Foto Heinastu)

Vaatamata keelule kõrgemalt poolt oli valves ka briti major (Gouriet (vaskul)) koos nolla ja shoti esindajatega.

Mälestussammas Londonis:

Katõni massimõrvad õrn punkt venelastele

Londonis Inglismaal avati 18. septembril palju poliitilist pahandust tekitanud mälestussammas. Nõukogude Liidu suursaadik käis 12. korral Briti välisministeeriumis nõudmas, et mälestussamba avamine ära

Nato-maadest julges seda teha vaid USA. Tegemist oli nimelt nii õrna asjaga kui mälestussambaga Stalini käsul Katõni metsas mõrvatud poola ohvitserkonnale, 14.471-le kukulalasu ohvrile.

Teatlavsti Churchill märkis 1951 avalikult, et Katõnis on surmatud "tähelepanuäratav arv Poola juhtivaid kodanik-

keelataks või kui seda ei tehta, siis vähemalt sinna ametlikke esindajaid ei saadetak. Surve avaldamine toimus paralleelselt ka kommunistliku Poola suursaatkonna poolt. Ent Briti valitsus keeldus mälestus-

ke". Nüüd oli avamisel obeliskikujulise mälestusmärgi jalal Churchilli perekonna pärg pealkirjaga "Mälestades meie vapraid poola liitlasi, mõrvatud Katõnis 1940".

Pärja asetajaks oli Churchilli pojapoeg, parlamendi liige Winston Churchill, kes märkis oma sõnavõtus: "Ainukesed, kes siia ei tulnud, on süüdlased,

samba püstitamisse ja avamisse ametlikust vahelasegamisest, nagu ütlevad inglise lehed. Järeleandmiseks venelastele aga oli, et Briti valitsus ei saanud oma ametlikku esindajat avamistalitusele.

linnaosade valitsustele, kelle piirkonnas asuvad monumendi asukohana kõne alla tulnud kalmistud — Kensington ja Chelsea.

Ka Londoni piiskop oli siin solidaarne valitsusele ette-
käände all, et "mälestussam-
mas ei ole kooskõlas kiriku le-
pitustotsiva ülesandega".
Järg lk. 7

Doktoriks 'kaotajate ajalooga'

Göteborgis kaitses ülikooli ajalooinstituudis 18. septembril doktori väitekirja ajaloo alalt Hain Rebas, kelle väitekirja kannab pealkirja "Infiltration och Handel. Studier i senmedeltida nordisk Balticumspolitik I. Tiden omkring 1440-1479".

Göteborgs-Posten on väär-
 ket eesti doktorit intervjuue-
 rinud, märkides, et Haan
 Rebane erineb teistest sama
 ajajärku kaitsenud ajaloolas-
 tist selle poolest, et ta on oma
 vaatluspunkti seadnud n.d.
 keset läänemerd.

Välitekkiri käsitleb eeskätt keskasgset Põhjala kaubanduslikku infiltratsiooni Baltimaades, kus ka tol ajal oli tugevate naabrite hvyide kokkupõrkepunkt, kes kõik tahtsid kindlustada ülemvõimu ja mõju atraktiivsel Balti rannikul, kus olid suured

Järg lk. 7

Järg lk. 7

Hain Reba

Senaator tõi Venest protesti

Melbourne ajalehed toovad suurte peakirjade all ära teate et Austraalia senaator Alan Misen liberaalide parteist on N Venet külastades sealt salaja kaasa toonud vene positsioonipoollt koostatud inimõigusi käsitava märgukirja. Selles süüdistatakse Vene teistimõtlejate poolt raskelt Kremli valitsust Helsingi konverentsi seisukohade vastu eskimiste pärast.

Märgukiri toob rea fakte, mis tõendavad süüdistuses ette toodut. Sen. Missen avaldas dokumendi Melbournes ühes hoiatusega Austraalia valitsusele ja ääri ringkondadele, et need oleksid läbirääkimistes N. Venega viisakamad ja ettevaatlikumad. Ta soovib, et rättegulased oma tehingute lepingutes sisse võtaks

ka nõuded inimõiguste maksvus-
solenäeks

Kaasatudud märgukiri olevat senaatori teatel kirjutatud kolme disidentide grupi heakskiitmisel. Ta oli viibinud N. Venes 6 päeva, olles sinna sõitnudki selleks, et kohata Amnesty International N. Venes poolsete tegelastega, eesotsas dr. Sahharoviga. Moskas salgi ta oma kätte märgukirja, mille taskus tõi välja raudeesriide tagant.

Moskvas kohtas ta ka Amnesty International Moskva osakonna juhatajat dr. Valentin Turchinit, kes oma seiskukohade pärast inimõiguste küsimuses juba teist aastat on jäetud tööta. Et temaga kõnelda, pidi senator sõitma ta korterisse, kuna dr. Turchinilt oli ära võetud võimalde poolt telefon.

Rahvamōrvad:

Baltikumi puutuv dokument

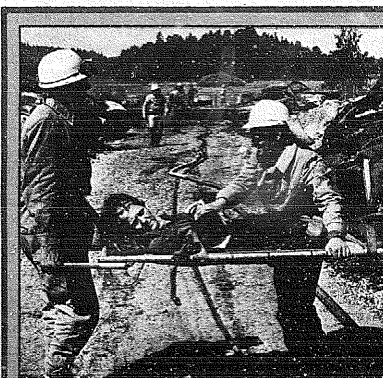
Dokumendiks rahvamõrva kohta Baltikumis, eeskätt Eestis ja Lätis, osutub Stockholmis Stiftelsen för mänskliga rättigheter i Östeuropa poolt välja antud n.n. Sahharovi-tribunaali dokumentide kogu "Vittnen från GULAG. Internationella Sahcharov-Hearings dokument om förtrycket i Soviet" (tribunaali ülevõetluseks tolmusid mõeldud aasta 17.—19. oktoobrini Kopenhaagenis).

Raamat sisaldab 20 tunnistuse protokollid ja 5 tunnistaja seletuste kokkuvõtted. Baltikumi puudutab lätlanna Engrida Leivitsi tunnistus Läti ja Eesti sisikindlast venestamisest.

Engrida Levits kirjeldab olukordi selliselt:

"Nõukogude destrukttiivne poliitika, mille sihiks on nende rahvast lõplik likvideerimine, koosneb mitmest komponendist. Üks

Jörglk. 7

Rootsi tsiviilkultuse väljaõppeks on ehitatud realistlikud "õõja
müüjõd" harjutusteks varumetelminades. Põll üheli sellise
põõstemeeskondade harjutusele.

Tsiviilkaitse:

Varjendid 5 milj. inimesele

Kõikides riikides tegutseb tsiviilkaitse, organisatsioon tsivilisatsioonikonna kaitseks. Gaja olukorras. Ka siseasas. Eestis oli olemas vastav organisatsioon, toodud ni-mega. Kodanik. Ohukaitse. Tänapäeval aga hõlmab to- laise sõja mõiste teadmise- ga tsiviilkaitse paljusid alasid ja mitte ainult ohukaitset.

Rõutais on tsiviilkaitses sundlik kodanikele mõlemast soost 15-75 eluaasta vahel. Tsiviilkaitsesõnustuse alla kuuluvad seega ka suur osa eestlasi. Eeskätt rekruteerib sinne tsiviilkaitses mehi, kes jõuavad sõjaväeteenistusse vast üle, s.o. üle 47 eluaasta ja naised 25-30 aasta vahel, kes

Järg lk. 7

Kontakt erstellen zum API-Kunden?

Churchilli perekonna pürg Londonis püstitatud Katõni mälestusamba lamali, kuhu on kirjutatud: "Mälestades 14.500 poola sõjaväet, kes kadusid 1940 Kozielecki, Starobielecki ja Ostaszkow laagritest ning kellest 4500 hiljem identifitseeriti Smolenski lähedal Katõni massihaudades". (EPL-foto heaistus).

Rahvusvaheline maleelu muudetakse poliitiliseks

Poliitika on viimasel ajal tunginud ennenägematus ulatuses ka rahvusvahelisse maleelusse, kaasa arvatud ka Rahvusvaheline Maleliit (FIDE). Aregunst on silmatorkavamateks näideteks, et oktoobris-novembriks toimub peaaegu samaaegselt kaks maleolümpiadi, samuti suurmeister Viktor Kortšnoi saatus.

Haifa maleolümpiadide lisaraisel, mis korraldatakse 24. oktoobrist 10. novembrini, on meeste võistlusele (meeskonnas kolm liiget ja üks reservväingija) 22 maad. Ära on jäänud tugevad malemaad N. Liit, Jugoslaavia, Ungari, Tšehhoslovakkia, Bulgaaria ja Ida-Saksamaa. Ka teised kommunistlikud maad, nagu Poola ja Rumeenia, ei võta osa. Põhjused on selgesti poliitilised. N. Liit tõotab igal pool vastu iseseisvile ja loetab tähtsust, kes korraldab võistleva maleolümpiadi. Jugoslaavia on viimasel ajal oma poliitika toetunud üha rohkem nn kolmandate maailma, kuhu kuuluvad ka araabia maad, ning on seetõttu eelistanud Liiduga olümpiadid.

Haifa olümpiadil, mis on seadustik ja mille taga on ka FIDE, meeste ja naiste võistlused võtavad osa FIDE tsioonist I (Lääne-Euroopa), Hollandi, Inglise, Hispaania, Hiina, Prantsusmaa, Šotimaa ja Wales, tsioonist II (Kesk-Euroopa) israeli, Austria, Lääne-Saksamaa, Rootsi, Soome, Šveits ja Taani, tsioonist V USA, tsioonist VI (Kesk-Ameerika), Kolumbia, tsioonist VII (Lõuna-Ameerika), Argentina, tsioonist X (Ida-Asia) ja Austraalia, Austraalia, Jaapan, Uus-Meremaa ning tsioonist XII (Aafrika ja Vahemere maad) Itaalia. Päle selle võtavad olümpiadide meeste võistlusele osalema I Andorra, Guernsey, Luksemburg ja Monaco, tsioonist II Färisaard, Island ja Norra, tsioonist VII Dominikaani vabariik, Inglise Nõukogud, Guatemala, Mikaragua, Panama ja USA. Nõukogud, tsioonist VIII Tšili, Peru, Surinam ja Uruguay, tsioonist IV (Lääne-Asia) Iraan ja tsioonist X Filipiinid, Hongkong ning Tai. Päle selle on

soovi osavõttuks avaldanud Bermuuda saared ja Papua, kes ei ole veel FIDE liikmed, kuid on esitanud oma liikmekastumise palve.

Meeste võistlused mängitakse 13 voo. Naiste võistlused on algvõistlused gruppides, kust parimad pääsevad finaali. Meeskondade liikmeid on esialgu vihe teatid. Vahel on almsaks eestlasteks, kes nendest võistlustest osa võtavad, jääb Uus-Meremaa mitmekordne meister, rahvusvaheline meister ortvin Sarapuu.

Viimase maleolümpiad Triipoliis Liibias toimus 25. oktoobrist 15. novembrini. On teada, et sellele olümpiadele on arandud end üles 54 maad. Nendest on teada ainult kaks, nimelt Liibia ise ning N. Liit. Tõenäoliselt tulevad ka teised kommunistlikud maad ja mõned araabia maad. FIDE liikmed on praegu 94 maad.

Haifas toimub esimes olümpiadiid ka FIDE järjekordne kongress. On tõenäoline, et teised kommunistlikud maad ei võta ka sellest osa. Kui nii sünnib, on võimalik, et kommunistlikud maad, araabia maad ja veel mõned asutavad üse rahvusvahelise maleliidu.

Võistkondade aastase esimest poolt oli ka olemas võimalus FIDE jagumiseks kaheks, kuid siis oidi rahuletoomad läänes, kuna N. Liit domineeris täielikult selle liitu. Ka siis oidi ohus juba konkreetset kavade liitumise rahvusvahelise maleliidu asutamiseks ameeriklaste eestvõtte. Kuid rahvusvahelise pinge lõdvenemise tõttu viiekümne aastase keskel loobuti kavataustest.

Venelaste suurmeister Viktor Kortšnoi, kes on maailma edisimaleis kolal, lõpetas 27. juulil ära Amsterdamis pärast säll toimunud rahvusvahelist turniiri. Ta ütles, et tema malelist tegevust on kahe viimase aasta

jooksul N. Liidus talistatud. Hiljengi on ta öelnud, et tema samalaadim oidi mõjutanud ka vene ajaloolese Amalriki ideed. Amalrik on ju teatavasti esitanud mõtteid, et N. Liit jaguneb 1984. paigu.

40-aastasele Kortšnohele, kelle naine ja 17-aastane poeg jäid maha Leningradis, anti Hollandis pooleks aastaks peatushübe. Samaaegselt kahtluseks tema paljude poliitilise asutuse saaduse. Kortšnoi kutsuti hiljuti Hollandi Haifasse sõitva malemeeskonna treeneriks ja ta on saanud ka kutsed turniiridele teist maailma.

Hiljem N. Liidu malelist viiskas Kortšnoi välja liidust ja võitis ära kõik liidu poolt talle antud tiitlid. Kuid FIDE poolt talle antud suurmeisteri tiitlit ei saadud ära võtta. Kui nõudis N. Liidu malelist, et Kortšnoit talistataks võtmast oma edasipidevate kvalifikatsioonivõistlustest maailmaesimest tiitlit. Nendest võistlustest järgmine on tuleval aastal toimuv kandidaatide turniir, mille võitja esab õiguse kutsuda välja praegune maailma-meister Anatoli Karpov tiitlitahtle.

FIDE poolt vastati järele, et Kortšnoil õigus võtta osa nendest võistlustest on isiklik ja seega ei saa ära võtta. Selle õiguse ta oidi saanud oma varasemate tulemuste alusel. FIDE esimeheks on praegu endine maailma-meister Max Euwe Hollandist.

N. Liidus on hiljuti korraldatud ulatuks kampaania Kortšnoi vastu. Peajärgselt järele võetud Pravdas ja Sovjetski Sportis on teada tersvalt rõhutatud, et anti mitmekümnele tuntud maletajale keks Kortšnoi ründamiseks, kuid koid ei kuulnud seda käsku.

Ühele avaldusele kirjutas alla 31 tuhat inimest neid, hiljengi edisend maailmaesimest Vassili Smolšov, Mihail Tai ja Tigran Petrosjan. Alla ei kirjutatud aga edisend maailmaesimest Ilja Botvinnik ja Boris Spasski. Teiste avaldusele, kus rünnati liiduse siirdumist Kortšnoile, alla kirjutatud praegune maailma-meister Karpov.

Dollar mündiks

Uusi rahasis kavandab USA rahaministri. Senise meilapenni esemel tahetakse välja anda 2-pennilist mudel, kum pennilised rahad ei tsirkuleeri enam küllalt kiiresti ja need talistalised vastatakse kuskile sahtli või purgi põhja seisma.

Kõne all on ka metallist dollari kaitsemine. Tõenäoliselt on valmistanime lähed nimel kuksaks, sest dollari tsirkuleerib ja kuulub kiiresti. Metall-dollar peab kauem vastu. Praegu valmistatakse pennilisi metallrahasis 70-80 prots. kuni tsirkuleerimiseks, kuni kaitseks. Rahadest juba tsirkuleerib, ajaga enamus kaob tagavararahapalkadesse.

Noorte ettevõtte stardib

Eesti noorte disainerite Pia ja Henry Raudseppude ettevõtte Daring boutique Salas, Hõrg. 46, tel. 43 12 avatakse üldisuse laupäeval 2. oktoobril.

Ettevõtte ruumides toimub kunstnik Daniel Kõrbu Rocco näitus 2-24 oktoobril. Avajõne on avatud teisipäevast reedeni 11-18, laupäeval ja pühapäeval 11-16.

Sahharovi palve Fordile

N. Liidu ametiautodlane Andrei Sahharov koos vene liidusõbrast aktivistidega on pöördunud Fordi ja presidentkandidaadil Carteri poole, et need aitaksid kuusa liikumiste rakendamisele N. Liidus ja kogu maailmas.

Andrei Sahharov sooritas hiljuti koos abikaasa ja 800 km pikkuse teekonna Moskvas läbi Siberi välkkaesse Pohja-Siberi linnaekasse Njurbaase, kuhu on asumisele saadetud teema sõber 36-aastane Andrei Tverdokhlebov.

Sahharov koos abikaasaga sõitis lennukil Moskvas Mirnõ linna ja seal ühel väikesel lennukil Njurbaase, mille lähedal elab ta sõber Tverdokhlebov. Njurbaase, mis on Njurbaase, mille lähedal elab ta sõber Tverdokhlebov. Njurbaase, mis on Njurbaase, mille lähedal elab ta sõber Tverdokhlebov.

Kurbast sõltuvast Sahharov koos abikaasaga, mis on Njurbaase, mille lähedal elab ta sõber Tverdokhlebov. Njurbaase, mis on Njurbaase, mille lähedal elab ta sõber Tverdokhlebov.

Uudiskirjandus

ILMAR MIKIVERI LUULETUSKOGU

Torontos üritati ja ilmus "Manna" kirjastuses Ilmar Mikiveri luuletuskogu "Kivres ja tuiskos". See kuulub "Manna luulemaamtu" sarja, milles varem on ilmunud Tiit Lehtmeisa, Eduard Kirsanti ning Ilona Laamani värske luuletust. Mikiveri värske luuletuskogu sisaldab luuletusi aastast 1960-1975, seega tema hilisema perioodi luulet. Teatavasti kirjutas Ilmar Mikiveri luulet juba varem, avaldades oma oma varasemad luuletusi neljakümne aastat ja viiekümne aastat ilmunud nimete ajalehtede ja ajakirjade veergudel.

Mikiveri ümber luule kogus "Kivres ja tuiskos" on oma põhitoomil valdavalt filosoofiline, kuid selle leiutis ka autobiograafilise sügenuks mälestus luulet, tagasivaateid Eestisse ning armastusluulet. Kaanekujunduse on värskaamatule teinud autori vend, kunstnik Olav Mikiveri. Ilmar Mikiveri elab praegu Washingtonis, kus ta on Ameerika Haale juures tegevate eestikeelsete asutuste loomata juhataja asetäitaja.

Luuletuskogu saab tellida "Manna" toimetustel aadressil: Heinar Grabi, 3800 Albee Lane, Alexandria, Va. 22304, USA. Hind kogu postikuludega on 25 krooni ja seda saab tsauda otse Maailma postilühikes Rootsis tel. 74268-5.

SAHHAHOVI LAPROKT

ILMSI ROOTSI

Ida-Euroopa liidumõttega Sõitastus Lendis on välja arandud rootsi keelse Kopenhaagenis 1975 oktoobris toimunud Sahharovi Üürimiskomisjoni materjalid. Raamat kannab pealkirja "Vittin Jean Gulag". Üürimiskomisjoni ülesandeks oli anda dokumenteeritud ülevaade neist inimõiguste rikkumistest N. Liidus, mis toimus ajavahemikus 1965-1975.

See on see periood, mil Leonid Brežnev on ölnud N. Liidu peatjuht. Raamatust tuuakse ära 25 tunnustaja kirjeldused, kes viimastel aastatel on võimud pöördunud või lahkuja N. Liidust. Need tunnustused haaravad kolme alala: demokraatlike vabadusvõtte, ajate ja teistimõtteajate kohtlemine, 2. uslike otukord N. Liidus, 3. rahvuslik vastupanu ja venestamine.

Balti probleemid leivad põhjalikkalt käsitlemist. Teatritõlgelise ja rahvusliku vahetuse, kus kes pigenes Leedust 1974 annab põhjaliku ülevaate otukorra Leedus. Ingrida Levits tunnustas Saksamaal annab ülevaate viimase aastakümne venestusprotsessist Eestis, Liit ja Leedus. USA peatjuht on teinud Simas Kudrka kirjeldata oma otu

Kultuurivallast

EESTLASTE PIIRKONNA HÜDMIMED

Kas tunnete eri piirkondade eestlaste hüdmimiseid? Paljud neist on vajunud unustusehõlmades ning need leida vaid teaduslike kogudes või väljapaistmist. Niitred on aga veel praegusajal kõnepruugis tarvilised. Milligepärast on eriti otvral igasuguse huumorikaite nimelega just eriri hialidasi ehk Hilumaa elanikke öelnud.

Näiteks Hilumaa Ennaste kihelkonna elanikke kutsuti "vehihialdased". Käina kihelkonna rahvast kutsuti "odrahialdased". Reigi kihelkonna elanikke "kõldealamehed" ning Pühajõe kihelkonna inimesi "pärilialdased". Ja need hilumaaesed, kes kalapüügi aja meras jandusega ei tegelejad vaid rohkem põllumehe oidi, need kutsuti - ja küllap vist kihelkonna peale vaatamata - "hobuhialdased". Eesti maitsama meeste poolt pilgati hialidasi vast sõnadega "karpjalad" või "tageroid". Viimane nimetus on ilmselt tuletatud Hilumaa rootsikeelset nimest Dagõ ja sakakeelset nimestusel, mida varem kändis Kõpu poolsaar - Dagerort.

PIIKENIMED PÄRMUMAAL

Rohkeid pikkenimesi on ka pärmumaalaste. Pärmumaalasi ehk pärnakaid kutsuti "junlased", kuusuresse aga iga Pärmuma kihelkonna asukaid oli veel enda hüdmimi. Väandra kihelkonna elanikud olid "vändrikud", Mihkli kihelkonna omad "paeti-vijunlased" ja Pärmu-Jaaguipi omad "tinajunlased". Tostamaa kihelkonna elanikke kutsuti kas "lähid" või "tõstlased" ja Tori

omi lihtsasti "torilased". Pärmu-Jaaguipi kihelkonna elanikke kutsuti ka "kõrve rahvaks" või ka "tõrvlasteks". Selie nimetusel pole midugi mitte midagi tegemist liivakõrbeaga, vaid see tuleneb eestl muina-saegsest kihelkonnanimest "Kõrbe", mis arvatavasti omakorda tuleneb sõnast "kõrve" (omastav kõrve) tähenduses põline suur mets, laas. Pärmumaal alla kuuluva Kihnu saare elanikke nimetati "Jõnõid" või "Kihnlased". Jõnõid tuleneb arvatavasti sõna pärineva kuusla "meremehe ja laevakapteni Kihnu Jõnõ nimet, aga vööbolla et ka tegemist hoopis varasema hüdmimega, sest Kihnu saarel oli valitse mehenimi Jõnn danna tavaline. Hüdlased omakorda aga kutsuti Pärmumaal elanikke pikkenimega "põtkud".

Kust aga pärine pärmumaalaste pikkenimi "junlased" see on kaesolevate ridade kurjutajale teadmata ja oleks hea, kui mõni hõpja, kes selle nimestuse pikriolust või tähendusest teadik, on selle kohta selgitavalt sõna võtaks.

KUST TULI "MULK"?

Viljandimaal lõunasa elanikud oidi "mulgid", ühe teooria kohast pärinevat see nimetus liit keelest, kus see omanud tähendust rumal, mõistmatu, keeleskamatu - seda mudugi läläste poolt vaeatada. Mulgimata, et Lõuna-Viljan-dimaal mehed hakkasid pikkenime "mulk" ja üse kasutama juba au- ja uhkuse nimena.

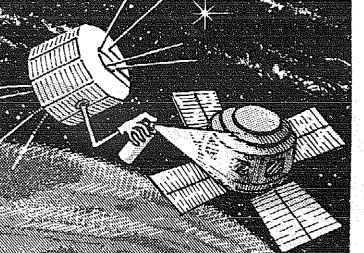
Põhja-Viljandimaal asuva Kõlga-Jaani kihelkonna asukaid, kes ei olnud pärimaari kutsuti "uhumulgid". Vortjäre ääres asuva Tarvastu kihelkonna elanikke kutsuti aga "roomulgid", kuid nende kohta on teada ka pikkenimi "seanahad".

KIHELKONNATULETUSED

Tartumaalaste hüdmimised oidi enamasti tuletatud kihelkonnanimedest. Sejujuna aga anti neile hiumoorikas ehk naljakas värving. Avinurme kihelkonna omad oidi "avimurimikud", Puhja omad "puhjakased". Nõo omad "nõokesed". Kambja omad "kambjakased", Otepää omad "õdikesed" ehk "õnokesed". Võnnu omad "võndlased" ehk "võnnokesed". Kodavere kihelkonna rahva kohta on aga kasutatud nimetust "õmalased".

Langeoosis Saksamaal süü 26. mail Annelie Olenberg, süüd. 24. aprilli 1883 Tallinnas.

Bad Homburgi Saksamaal süü 19. augusti Meta Timotheus, süüd. 23. veebruaril 1884 Eestis.

Lihtne moodus satelliitl praktikaks "uurimiseks" - vastaspoolle satelliitl pritsib selle aknad värviga pimedaks...

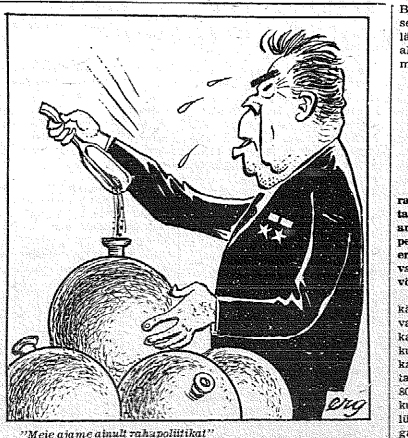
Rakettide sõda maailmaruumis?

USA vastaluse andmete järgi loostavad venelased maailmaruumis kasutusi satelliitilühivõtte. Nõu pühil viis maailmaruumi satelliitide, mida hiljem teised on rünnanud ja mõnel juhul need hävitatud.

On võimalik tüürida jahisatelliit, mis on ainit jalgil võrast satelliit. Mõnel juhul teha kas nende saadik maailmaruumi on iland hütsil riiki või on seda rünnatud väljastpoolt. USA sõjaväelased on muutunud nende andmete põhjal rahutuks. Nad hakkavad uurima vastastööd, USA peatjuht on teinud satelliitide või paremini kaitsia.

USA võib saada maailmaruumi oma jahisatelliitide. Üürtikaste ka, kuidas laserkiirtest saab konstrueerida kauge ja hävitava toimega nn summalid.

Satelliitid on tänapäevases luuretegevuses ja võimalikus sõjategevuses väga tähtsad. Sellepärast pole imestada, et sõjaväelased mõtlevad nende hävitamist. Võimalik, et mõnede komandis maailmasõjas oleks mõnda aida poola esimeseks sihtiks, hävitada vastaspoolle satelliitide võrk, et vastane muutuks pime-da ja kurdis.

"Meie ajame aialu rahapoliitiku"

Lastevanemaile: 32 aastat

Me oleme nüüd juba 32 aastat – paljud meist koguni mõned aastad kaugen – sin võõral viibinud. Selle märkimisväärse aastarvu ja ka käesoleva õppeaasta alguse puhul on meil seekord vahetult mõne reaga peatuda meie rahvusliku kasvatusel muutuval ideoloogial ja sellest tuleneval loomel.

Pärast nii pikka võõral viibimist hakkab meie nooremass põlvkonnas – noored lapsevanemad kaasa arvatud – ikka enam ja enam esile kerkima küsimus: miks me ikka veel kasvatame oma lapsi eestlasteks, õpetame neile eesti keelt ja nimeid, meil on olemas omandamis- ja õppimise hääldist alates?

Meie lapsed – ja nüüd juba paljud ka meil – on ju sündinud sin võõral, väljapaist oma vanemate või vanavanemate sünnimaal. Nendel kasvavatel juba maast-madalast võõra rahva keele, õpivad koolis hoopis teistses keeles ja saavad selles oma hariduse ja vaimulise elukutses.

Taoline olukord ei lähe ilalgi Eestisse elama, ka mitte siis, kui Eesti kodu vabaneb võõrast okupatsioonist. Sellisel juhul, mõttekalk ja arutlus on olemas mitmel maal ja mandril.

Sih on osalt tegemist aegumad mõtteviisiga, mille järele ole rahva asupaik oma väljakujunenud geograafiliste ja ka riiklike piiridega õigustatud ja taga teatava rahvuse eksistentsile. Kes oled siirdunud oma rahva geograafilistest või riiklikest piiridest väljapoole, mõne teise rahva keelde, need loeti väljaränkideks ja enamasti ka lootsitult kadumiseks.

Teisel pool teame ka, et vähemrahvustele ei vaadatud paljudes riikides enamusrahvustele poold kuigi hea pilguks, neid on püüdnud tagakiusamisega ja muude survevahenditega vabutada oma rahvusest. Meeldis erandiks oli Eesti, kus vähemrahvustele anti kõik võimalused, mis meil siis käepärast olid, oma rahvuse säilitamiseks. Nüüd on aeg ja aegast muutust. Eesti vähemrahvustele poliitika põhimõtted hakkavad nüüd ilmuma ka mujal maailmas, ka sin Rootsis. Sin 32 aastat tagasi ei võidud sellest undki näha. Nüüd kõneldakse vähemrahvustele õnn, etniliste grupide säilitamiseks.

See annab meile uut hoogu ja julgustust oma rahvakultuurse – õigemini kultuurse – säilitamiseks võõral. Nüüd on inimese rahvuslik pärlitool kõige märkamatumaks teguriks, mitte tema asupaik.

Kui meie võõral viibimise algusaastail rahvusliku kasvatusel ideoloogial ja siht oli asetatud alustul – kodumaale tagasipööde peale põhimõttele, siis nüüd peame sellest kui alnsast põhimõtte loobuma.

Kuigi meie soov on, et pärast meie kodumaa võõra võimu alustul – kodumaa siirduks rohkem välismaale, aga me ei taha arvustama juba nüüd etteantavate reaalsuste, mis tõkestavad seda. Praegu ei ole aga aeg ega koht nende juures lähemalt peatuneks.

Sel puhul on väga õpetlik pilku heita sellele, mida praegu teevad nälketoostlased oma välisrühustele säilitamiseks. Ühe näitena olgu selle kohta märgitud Londoni Rootsi Maja praegu käigus olev juurde- ja ümberhoov, kuhu investeeritakse miljoneid. Milleks? Selle alaga tegelev rootsi ametnik ütles mulle selle kohta, et Rootsi vajab rahvuslikult tugevat välisrühust. Nüüd rohkem kui varem.

Ka pärast vabaneemist vajab meil kodumaa rahvuslikult tugevat ja suurearvulist välisrühust rohkem kui kunagi varem oma ajaloo kestel. Meie maad ja riiki saab väga hõsti teenida ka väljapaist kodumaa. Oleme äärmiselt hajutatud olukorras ja sellesse jääme ka tulevikus.

See asjaolu nõuab meil rahvusliku kokkukuuluvustunde kasutamist, et saavutaksime teatavalt ja tugeva väliseelise, kes ei tunne maade ega riikide piire ja on valmis teenima oma maad ja riiki, kui see kodu vabaneb.

Välisrühustel on oma kindel tagamaa teesitva rootsi rahva ja riigi näol. Meil püüdnud praegu selline tagamaa ja tugihoit. Me peame oma juul selle äärmiselt raske ülesandega toime tulema. Aga meil tuleb katsuda ja riskida, sest kes tahab võita, see peab ka riskima!

Ja võit me tahame ju tingimata. Võidu saavutamiseks tuleb aga näha ränka vaeva ja ka rahakulutamist esijoones meile kodumaa. Selle kohta on rõõmsustavalt nähtud juba ka "Lastevanemate nurgas" veergudele (vt. A. Põldma "Eesti Päevaleht" nr 61-1976 18. aug.).

Eelpool esitatud ridades esile kerkinud ja kergitatud küsimuste peale tuleme järjekindlalt edaspidi.

H. RAJAMAA

(Järgmises "Lastevanemate nurgas" anname sõna eesti noorte, kes noorte kirjandite voistlusest j. laulnaks).

Gert Helbemäe näidend Liivist tuleb lavastamisele Torontos

Kadunud kirjanik Gert Helbemäe näidend "Liivi" on Toronto, kus selle küllalt probleemidega seotud ülesandeks on oma peale võtnud Eesti Rahvusteatater Kanadas.

Lavastab Riina Reinik, näite-

juhiks on teatri kunstiline juht Rudolf Lipp. Lavastus peab Tükk olema Veebruaris – Eelenduse on 18. veebruaril. Tükk nõuab rohkemist teglast – neid on tervelt 27.

Näitlejapaar Reinik-Lipp korraldaisid näitlejasperele oma

konkursi koostööbimise, kus tutvustati aasta kavasad ja arutati noorte juurdetömbimist. "Noored, ärge unustage eesti teatrit ja emakeelt – tele olete võimelised edasi vilma meie teatrit," ütles Rudolf Lipp oma sõnavõtus.

Kavastatavate tükkide hulgas

on Vilde "Vigased pruudid" muusikakatsatena, kõneldi ka Ants Orase antist Shakespeare tõlgetest. Teater kaalub "Machete" lavastamist noore tegelaskonnaga.

Kohal oli Montrealist ka Raheel Oibrel-Kompus,

Teatrirühva kogunemisel Torontos Lippude kodus. Pärastlääres kõneleb Liivi-näidendi ja teatri üldprobleemidest Rudolf Lipp, teemast vasakult lavastaja Riina Reinik.

Tallinna Lipkonna sisuküllas tegevus

Sisetöö lipkonnas on juba olnud üsna hea. Lipkonna kodu on õnnitlusi teinud ja noorte rõõmsust, huulu ja hilikamini. Vähetel on juba saanud ka pilli, kuhu investeeritakse miljoneid. Milleks? Selle alaga tegelev rootsi ametnik ütles mulle selle kohta, et Rootsi vajab rahvuslikult tugevat välisrühust. Nüüd rohkem kui varem.

Ka pärast vabaneemist vajab meil kodumaa rahvuslikult tugevat ja suurearvulist välisrühust rohkem kui kunagi varem oma ajaloo kestel. Meie maad ja riiki saab väga hõsti teenida ka väljapaist kodumaa. Oleme äärmiselt hajutatud olukorras ja sellesse jääme ka tulevikus.

See asjaolu nõuab meil rahvusliku kokkukuuluvustunde kasutamist, et saavutaksime teatavalt ja tugeva väliseelise, kes ei tunne maade ega riikide piire ja on valmis teenima oma maad ja riiki, kui see kodu vabaneb.

Välisrühustel on oma kindel tagamaa teesitva rootsi rahva ja riigi näol. Meil püüdnud praegu selline tagamaa ja tugihoit. Me peame oma juul selle äärmiselt raske ülesandega toime tulema. Aga meil tuleb katsuda ja riskida, sest kes tahab võita, see peab ka riskima!

Ja võit me tahame ju tingimata. Võidu saavutamiseks tuleb aga näha ränka vaeva ja ka rahakulutamist esijoones meile kodumaa. Selle kohta on rõõmsustavalt nähtud juba ka "Lastevanemate nurgas" veergudele (vt. A. Põldma "Eesti Päevaleht" nr 61-1976 18. aug.).

Eelpool esitatud ridades esile kerkinud ja kergitatud küsimuste peale tuleme järjekindlalt edaspidi.

H. RAJAMAA

(Järgmises "Lastevanemate nurgas" anname sõna eesti noorte, kes noorte kirjandite voistlusest j. laulnaks).

Rahvatantsugrupp. Lipkonna poolt üritatud avaras Bräckeooli võimalus, on üllatavalt suurendunud. Esimesel kokkutulekul oli tantsurühmal 10 tantsu. Ruumi leidub veel mõne paari jaoks – suur võimalik kipub värgi jäma kitsaks.

Tallinn on, võrreldes teiste aktiivsete lipkonnadega, ikka veel noore. See avaldub sagisel moodul selles, kui astatust tegevustel, millel kaheksakümmend aastat. Teguts on olnud pinget ja tihedat murede rikas. Pole alati olnud kerge leida kohasid juhte töö jätkamiseks. Ei jätku ju alati heast tahtest, tarvis on ka võimeid ja oskusi.

Ei ole küllaldane, kui leidub häid juhte. Tarvis on ka neid noori, keelelga tööd teha. Noore lülitumine lipkonnade juurde väheab iga aastaga. See tekitab mure, mitte ainult lipkonna, vaid kogu Maleva ühistuse.

Tallinnlased pöörduvad jälle ühistusele lastevanemate poole – võtke kontakt noortejuhidega. Võimaldage oma lastel leida kogu rahvuskaaslaste julgust. Keelkoolkonnas on olnud alati saada ühepärastatuse raskuseks. Igal kokkutulekul ja koostusel on võimalus oskusi täiendada.

Maleva laagrid annavad meie noortele hea võimaluse kohata teisi eesti noori ja nende juhte. Rootsi. Maailmalagritid aga pakuvad kontakte ja sõprust eesti noortega üle terve maailma. Peale selle avanevad majanduslikud soodsad võimalused näha teisi maitse ja maitset. Vaevalt küll pühkureid viimast nii paljusid noori Kanadas ja Ameerikas veel vastupidi.

Laagritest osavõtt vajab aga õhtukultuurivõistlust. Ja teatud praktilisi ja teoreetilisi oskusi, mida ei saavutata ühe-kahet päevastes eellaagrites. Sellepärast on väga tähtis, et noored juba hundu ja hellakesse läksid lihtsasti ja harjaksid koostööga.

Lipkonna 20. aasta juubeli tähistamiseks toimub pidevlikult 20. aastal algusega kell 12.00 Kanadlasteni rahvamaja avarates

ruumides. Kavats: Pidulik aktus. Aktus algab A-saalis Ülemiste Lauluühenduse lauluga. Pärast peab EELR Koguduse õpetaja Thomas Vaga. Pöördumiseks on palutud Lpk. varajasemaid juhte alates esimese juhi. Kõnelejakas tuleb skm. Elmar Ojaste.

Juubeli Pid. Vahetult aktusele järgneb pidu. Peakavas teatatakse lipkonnast ja noorte juhimeist. Tants elava orkestri saatel.

Elnehuud B-saalis. Tallinna Lipkonna Soprad Seits korraldusel.

Harjutused peakava täitmiseks on täies hoos. "Hämarik" kavats peolisi üllatada uute tujutostavate lauludega.

Tallinn kolib! Alates 1. oktoobrist on Lipkonna kasutusel uued avarad ruumid. Praegused liinavalituse otsest lammutamist. Terve suvi on käinud teie kooost Göteborgi Pritids-nämmendi ja lipkonna juhutase vahel. 700 on käinud vilja. Lipkond kolib septembris vii-

masel nädalal värskesti varjutud ja korratatud kahe korrusega majja – Hellesorgatan 1. tel. 84 23 33. Võrreldes praegustest ruumidega on uus kodu igati parem ja ostarbekohasem – võimalus tegevest laiendada eriala ja huvigruppidele.

Allikustest koostused ja vastutavad juhid: Hündud ja hellakesed 7-11 eluaastast: eemaspäeviti alg. kell 17.00. Anita Miks – tel. 87 32 33.

Skaudid ja guidid 12-14 eluaastast: reedeti Kalju Oja-soot. 84 35 05.

Rajurid alates 15. eluaastast: Urmas Merelaad – tel. 54 82 81.

Muu lipkonna tegevust toimub kolimisen lipk. kodu Hokegatan 10.

Informatsioon lipkonna kohta üldiselt: Aino Miks, lipk. juht. tel. 87 52 33.

Eestlaste valimised Saksamaal

MUNSTER (ME) – 2-10 oktoobril valivad Saksamaa eestlased üldvalimistel oma kaheksandast esinduskohta Eesti Ühis-konnas Saks. Liiduvabariigis. Valitakse 15 esinduskohta liiget 4-aastase ametiajaga.

Kandididearvad: Robert Adler (Rocholt), Edgar Bergmann (Karlsruhe), Vilma Brinkmann (Hamburg), dr. med. Nikolai Stradomsky (Bremen), Aleksander Elken (Schwettingen), Meila Jesse (Augsburg), Elga Kaert (Münster), Ida Kuter (Düsseldorf), Villu Laidasäär (Kleve), Jaan Lepik (Oldenburg), Edgar Pent (Waldbröl), Rein Saluri (Sindelfingen), Elmar Sander (Heldelberg), Ulo Semmel (Nürnberg), Eduard Soosaar (München), Jaan Särev (Münster) ja Johannes Västriik (Geislingen).

Santa Monica Kallifornias suri 7. septembris Aino Päev, sünn. 27. juunil 1947 Saksamaal.

Saksamaal suri 28. augustil 92-aastas vanuses Meta Timotheus. Londonis, Inglismaal suri 3. septembril August Lehepuu, sünn. 9. märtil 1903 Eestis.

Moskva-olümpia (6)

Kõrguslööpiala probleem on väga kergelt ja eesrindlikult lahendatav. Siin altab usumatuult tõuslasi kaasa igapäevases elus vajamine pärm.

Kalkulatsioonide kohaselt peaks pärmist jätuma, kui ainult võistluse ajaks keelustada samagoni-ajamine.

Kui seda rahvamajanduslikult vajalikuks almet vastavalt hulgal vastavasse kohta sovitada, siis kerpitab see onaküla sportlase vajaliku kõrguse ja siis pole enam mudid ka astu üle lart.

Meetod kol selline ei tohi aga saada avalikkusele teatavaks, sest on risk, et kogu tavariisist kupaus kergitab end üle Berliinimuri ja vajub äände.

Sin on kõik "Lemmikud". Vasakult Hugo Lepik, Linda Peet, Rha Lilleberg, Linda Mäehans, Aili Aasa, Marita Idavain ja Siim Broberg.

"Lemmikud" lemmikuiks Kuldsüdamete suurpeol

Noorte laulgrupp "Lemmikud" Göteborgis on juba kümne aastat oma kõlva lauluga rõõmustanud eestlastest peopublikut liie Rootsi. Aastate jookul on "Lemmikud" esinenud liies eestlaste keskuses üle maa, kodulinnas Göteborgis kordumist mitmesugustel üritustel, Heljeborgis, Halmstadis, Matsakodus, Stockholmis jne. Kuunagi ei ole teekond olnud liialt pikk, et pakku hoogast laulu mooduvas riigis näha.

Sünnitus ühtsabi Kuldsüdamete Pool 30. oktoobril Stockholmis reakeja Sinitsis saalis võlve jälle "Lemmikud" kuuida ja laulat tutvuse seilme noore muusika, huvituse ja kahekümneenda aastasi, kooseluss Hugo Lepik, Linda Peet, Rha Lilleberg, Linda Mäehans, Aili Aasa, Marita Idavain ja Siim Broberg.

Suur ühine muusikahuvil ning eesti laulu vast moodustas juba 1970 laulgrupp. Kõigil oli

tuju laulke ning valdisid rida muusikariisi. Rahvusvahelisel le looklauhude koostati ühtselt teatav, millesilid sõprade eestist kitsamas ringis. Kürest levis aga kaasamaalest hulgas nende maine ning laulgruppil kuunagi võidulid esinema eestlaste koosviibimistele Göteborgis. Noored said kiiresti "Lemmikuteks" ja kutsuti ka teistesse eestlaste keskustesse laulma. Nii õlgi varsti lumepall veeremas.

Ka väljapaist Rootsil on "Lemmikud" esinenud, korrald E-sti kodu Koppenhagens ning 1972 ka Kanadas mitmetuhande paiste publikule maailmalagrit suurlokkel. Laulgrupp on esinenud ka siserändajate festivalidel Liivis Rootsis ja Stockholmis, ning ka teistel puhkedel rootsi publikule.

"Lemmikud" käivad harjutustel Göteborgis eesti Majas kord nädalas, või ühemini esinemise eel. Ege nad muudele nädalale

päevadele muusikast eemal sa olla. Noored olavad usumalt oma Göteborgi Naaskoori ja Meeskoori tegevustel. Hugo Lepik mängib kooris teesit noormehega, Olav Ottiga popkorist, nii rootsi kui ka eesti tantsupublikule.

"Lemmikud" on vilmasel ajal oma repertuaari võtnud laulsaal Eestist, eriti meelidub nelli Jaak Joala kirjutatud muusika. Kuigi esimesil aastal esinud kümme, on laulgrupp alati suutnud ennast uuendada.

Kuldsüdamete Pool reakeja Sinitsis saalis on nad lubanud publikule pakkuda eestist kirjatutud laulsaali. Kõrgemused näitavad, et publik nõuab "Lemmikutelt" alati ilusama. Vaheldu palutakse siis eesti noorte hulgas mõni aasta tagasi õlmitalt populaarsest ameerika looklauh "Sukkur, sukkur". Tore on jälle näha "Lemmikut" Stockholmis siimapiiril. (EPL/TS)

70 aastat tagasi loodi Eestis esimene eestikeelne gümnaasium

Juba möödunud sajandi kuuekümnendatel aastatel, seega esimesel ärkamisajal, näitas eesti rahvas erakordset huvi emakeelse kõrgema õppeasutuse vastu. Algati Eesti Aleksandrikooli asutamise mõtte ning asuti selle heaks raha koguma. Asja juhtimiseks loodi peakomitee ja üle kogu maa asutati 130-nd kohaliku komiteed. Valitses erakordne üksmeel. Võrreldes eesti rahva tollealeegse kehva majandusliku olukorraga saadi üsna kiirelt kokku üle 2000 rubla. Kui aga see raha oli kogutud, likvideeriti tsaarimativõimude poolt kogu ettevõtte ja selle raha eest asutati 1888. Põitsamaa lähedale venekeelse linnakooli.

Käesoleva sajandi algul, peale 1905-aasta revolutsioonikatsut, mil venemaauslased märtsa nõrgemiseid võidi aidata Tartusse Eesti Noorsoo Kasvatuse Selts. Selle seltsi tähtsaks sihtiks oli eestikeelse hariduse edendamine. Teatavasti olid tolleaegsed koolid kas vene või sakakeelsed, mistõttu ümberharutamise hädaohu oli eriti suur. Noor selts hakkas asutama eestikeelseid kooli, lasteaiad, ja mänguplatse. Peale nende asutati raamatukogusid ja hakati korraldama kõne ja kontsertõid.

Suurimaks ülesandeks võeti siiski tütarlaste kõrgema kooli asustamine Tartusse. Kurvaks nähteks oli saanud, et paljud eesti haritud mehed abiellusid võõraste rahvustesse kuuluvate nendega. Seda nähti põhjendatult eestlaste neidude vähesusega. Ka seda lünka taheti uue kooli asutamisega täita, et eesti mees saaks luua haritud eesti kooli, milles valitseks eesti keel ja eesti meel.

See unistus täitus, ja 6. oktoobri 1906. aastati tegevrust. Kooli kujudati 3 nn. ettevalmistamis-klassi ja 7 põhiklassiga. Nende jaoks, kes soovisid saada vene naigunnaasiumi lõputunnistust ja kes nidi selleks soovikama vene kooli juures eksami, lisenes ettevalmistamis-klassid.

Kuna kool oli eestikeelne, milles vene keelt õpetati kui võõrkeelt, oli täiendusklassi ülesandeks eksami kava vene keeles läbi võtta. See pidi olema kerge ülesanne, kuid siiski oli neid, kes need eksamid heade tulemustega sooritasid. Mälestamis toimus esimest korda eksamiks 1914 kevadel. Sõideti Peterburi eksamile, kuna seal loodi erapooletumat kohtumist. Vahetult Tartus ei olnud kohalikeleiselt kõige paremad. Meid alahinnati ka meie lihtsama vaimse tõttu.

Vene gümnaasiumide õpilased kardsid vormi ja uhkustat sellega. Peterburi seltsi valitsevat rahumeelse meeleolu. Selle esimese lennu kauge reis oli kogu koolile suursündmuseks. Room oli suur kui heade tunnistustega tagasi saabuti ja meie, noormehed, oma elamustest jutustati. Kooli au oli pikastatud. Nii jäigi kõneks eksamiks Peterburi sõita kuni sõjani.

Eesti iseseisvuse koidikul õpis koolis ligi pooltuhat õpilast nii maalt kui ka peale Tartu teistest linnadest. Iseseisvuse algastatel töus õpilaste arv kuni 1200-ni. Kooli võõrkeelset oli vene saksa ja prantsuse keel. Kooli

esimesed õppeaastad moodusid Tiigi tänaval, raudtee läheduses vastavalt ümberehitatud eramajas.

See oli süge ja päikesevaene maja kui tagant järele mõelda. Seltsi hingeks ja kooli heaolu eest hoolitsejateks olid eesti rahva toorkõrdsed suurhõbedad nagu Jaan Tõnson, Heinrich Koppel, Villem Reiman, Oskar Kallas, Anton Jürgeinstein ja Peeter Põld. Nende järgimiseks mureks oli koolile oma maja ehitamine. Ka see teostus ja valmis 1916 sügiseks.

Tiigi tänava ruumid olid üles eeldud, aga oma maja oli suvel võetud sõjake kasutusse. Nii oli olme koduta. Kooli sisseulust ja allitrukenas oludest olen kirjutanud.

Luiga jutustada ka veel aastaid hiljem. Ta põhjendas oma spontaanset reageerimist sellega, et linna hädakorral ei olnud milleski sõnad talte süha antaks. Need kaks: Peeter Põld ja Elisabeth Luiga olid mõlemad suured isiksused, kes üksmeelse koostöö vormisid meie kooli aialuadeks rahvuslikuks kantsiks, kes ühendasid meie rahva viliikliku teeteadvusi ja idealismi. Nad kujundasid kooli oma rahva lemmikuks. Üle kümne aasta töötas ju kool nagu väike saareke suures ja võlmas venemaa seas.

Kuni Eesti iseseisvusteni lastsid ka kooli majanduslikud nureid ja kohustused rahva õigedele. Õppemaksudest ja korraldatud pidudest ning loteriidest saadi tulu. Need kaks pidid randma õpetajate palgaid ja muid tegevusega seoses kulusid. Millistes kitsastes majanduslikes oludes kool pidi töötama ja millist töökoormust kandis õpetaja, võib aru saada.

Elis Juhurid inimlikult seletama ja mõistmata olukorrasid. Kahe perekonna, Luiga ja Põldude suhtes tabasid võõrad katastroofid. Kirikuõpetaja Luiga kuulapaelise perekonnas surid tüdär ja naine samal ajal raskelt haigena ja suri varsti ka ise. Meelcheleht emale andis elu ju tagasi koolis tööle asumine. Pingelises tööolukorras oli ta sunnitud isiklikult mured unustama, nagu ta ise hiljem jutustas.

Tema auest andumist kooli juhataja abina, nagu teda tolal nimeltati, tundsid õpilased jahi. Ta oli nende emalikuks nõuandjaks ja kasvatajaks, kuigi häält tõstnata, ikka rahulikult kuulajana ja lahenduse leidjana.

Põldude perekonda tabas 1950-mal aastal samalaadne õnnetus.

Elis Juhurid inimlikult seletama ja mõistmata olukorrasid. Kahe perekonna, Luiga ja Põldude suhtes tabasid võõrad katastroofid. Kirikuõpetaja Luiga kuulapaelise perekonnas surid tüdär ja naine samal ajal raskelt haigena ja suri varsti ka ise. Meelcheleht emale andis elu ju tagasi koolis tööle asumine. Pingelises tööolukorras oli ta sunnitud isiklikult mured unustama, nagu ta ise hiljem jutustas.

Tema auest andumist kooli juhataja abina, nagu teda tolal nimeltati, tundsid õpilased jahi. Ta oli nende emalikuks nõuandjaks ja kasvatajaks, kuigi häält tõstnata, ikka rahulikult kuulajana ja lahenduse leidjana.

Põldude perekonda tabas 1950-mal aastal samalaadne õnnetus.

Elis Juhurid inimlikult seletama ja mõistmata olukorrasid. Kahe perekonna, Luiga ja Põldude suhtes tabasid võõrad katastroofid. Kirikuõpetaja Luiga kuulapaelise perekonnas surid tüdär ja naine samal ajal raskelt haigena ja suri varsti ka ise. Meelcheleht emale andis elu ju tagasi koolis tööle asumine. Pingelises tööolukorras oli ta sunnitud isiklikult mured unustama, nagu ta ise hiljem jutustas.

Tema auest andumist kooli juhataja abina, nagu teda tolal nimeltati, tundsid õpilased jahi. Ta oli nende emalikuks nõuandjaks ja kasvatajaks, kuigi häält tõstnata, ikka rahulikult kuulajana ja lahenduse leidjana.

Põldude perekonda tabas 1950-mal aastal samalaadne õnnetus.

Elis Juhurid inimlikult seletama ja mõistmata olukorrasid. Kahe perekonna, Luiga ja Põldude suhtes tabasid võõrad katastroofid. Kirikuõpetaja Luiga kuulapaelise perekonnas surid tüdär ja naine samal ajal raskelt haigena ja suri varsti ka ise. Meelcheleht emale andis elu ju tagasi koolis tööle asumine. Pingelises tööolukorras oli ta sunnitud isiklikult mured unustama, nagu ta ise hiljem jutustas.

Tema auest andumist kooli juhataja abina, nagu teda tolal nimeltati, tundsid õpilased jahi. Ta oli nende emalikuks nõuandjaks ja kasvatajaks, kuigi häält tõstnata, ikka rahulikult kuulajana ja lahenduse leidjana.

Põldude perekonda tabas 1950-mal aastal samalaadne õnnetus.

Kooli endiste õpilaste koostööühimine Stockholmis 1962 sügisel. Esimest lennu esindavad eestis vasaakult kolmandana istuv Ella Amberg-Tupits ja teises reas vasaakult teisena seisv Margarete Jürgeinstein-Kures. (Foto Pertten).

Suvisedpaigas Võsul sisaldas kaevuveis tõdusse pisikuid, millest haigestus kogu perekond. Pääses ainult poeg Ag, kes teenis sõjaväes. Lühikese aja jooksul surid perekonna kaks tütar, Helmi Põllu ema ja lõpuks 1. sept. 1930 Peeter Põld ise. Teisel perekonnaliikmed paranesid, kuid ema jäi üksi 8 kasvatuse lapsega. Ka Helmi Põllu elutööd on seotud kooliga. 1907 tuli ta sinna Helmi Einbergina viiemäsimõpetajaks. Peale abiellumist sai temast algklasside õpetaja. Sellet alal töötas ta kuni neljakümneenda aastani.

Emale olen pühendanud oma ümruvõtmise "Eesti naine läbi aegade" (ilmus 1967) kui suurele ideevõitlejale ja eeskujuliku emale. Põllu perekonna traagilisest sündmusest elasin lähedalt kaasa. Olen noid sündmusi kirjeldanud oma teises mälestusraamatust "Elutegevuses" (ilmus 1961).

Peeter Põllu lahkumisega koolipõlvi 1918 järgnes kooliüles ümberasustamine ajajärki, mis osati olgitud välisest oludest, sealt lühiajaliste direktorite vahetamisest. Mõned kuud töötas sur kool alimüksi Elisabeth Luiga juhatajana. Sellest on eelpool juttu. Peale selle olid ajutised direktoriteks Johan Tork, Jaak Varik ja Aleksander Raudsepp. Alles 1921 leiti direktori kandidaat, noorem mees Hans Kaur, kes nendesse ülesannetesse jäi kuni 1941.

Seega on Hans Kaur direktoriks olnud see kooli ajaloos kõige pikem. Nendel murrangugaajal oli ja jäi ka edaspidi kitsadeks kujukits direktoris Luiga, kes juba oma endiste õpilaste tütreid koolis nägi. Tema penelonele minetu järele 1939 valiti järglasena ta endine kasvandik, ajaloolane Hilda Kaur. Oles mõni aeg lastevanemate komitee esimeheks teadsin hõlbi ka nooremate toorkõrds meeleolust. Tema armastas lapsi ja lapsed armastasid teda.

Kuid direktor Kauri tabas raskes haigus ja tema elu kustus parimaks meheas. Tolle kura sündmuse järele oli endamüsi-telavaks, et tema järglasel tuli Hilda Kauri. Tasakaalu mõttes valiti inspektorite mees, Eugen Kilman. Kuid nende sündmuse vahel oli olnud Nõukogude esimene okupatsioon, mil Kaur tagandati ja asendati Anna Selgega. See mannetu isik oli suures lüüsi oma lastega. Nend ei kuulunud ta sinna ega lühid kasi korras kinno. Direktor oli õnnetu käies ka väljastpoolt nõu küsimas.

Isiklikult andsin talle nõu mitte suudida vaid jätta vabadus noortele hõhustada. Kuid seda ta ei saanud anda, sest tal endal polnud ju vabadust. Teiseks neisjuhatajaks oli saksa okupatsiooni ajal Leida Kalling-Kauri sellel vabaajal, mil Hilda Kauri täitis Tartu linna koolivalitsuse juhataja kohustusi. Kuid seda ta ei saanud anda, sest tal endal polnud ju vabadust. Teiseks neisjuhatajaks oli saksa okupatsiooni ajal Leida Kalling-Kauri sellel vabaajal, mil Hilda Kauri täitis Tartu linna koolivalitsuse juhataja kohustusi.

Eesti Vabariigi algastastele oli emakeelne gümnaasium ellu saadnud muu lundu. Nendest tuli

suur abi algkooli õppekavade uuendamise läbiviimiseks, mis vajas emakeelse tugevamaid õpetajaid. Lisaks sellele korraldati pedagogilisi kursusi ja nende lõpetajaid ootas tööpõld. Mäletamist oli tollal elu astumust suurim grupp, kes siirdus koolilale. Kuna ka ülikooli uksest olid avatud, astuti suure ohnaga kõrget haridust omandama.

Kutseshariduse hankimiseks mindi välismaale, peamiselt Soome. Esimesest lennust, kes hiljem kutsesale tegetusema jäi, olid Anni Varma ja Hilda Ottensoo. Viimane õppis kodumajandusala Rontsis. Anni Varma rajas Tallinna kuteeskooli ja oli selle juhatajaks. Hilda Ottensoi sai kodumajandusala eriteadlasena Kodumajanduskoja peasekretär.

On võimatu kõlde nende nimesid üles lureda, kes oma töö ja saavutustega on jätnud märgatavad jäljed meie rahva elu nii kodumaa kui võõrsil. Pealegi on olude sunnil võimatu kõlde teada, mistõttu mainin vaid üksikuid kaasegusid. Linn Martinson-Kühni oli üks Maanaste Keeliseltsi organiseerijaid ja selle esinaine ning kuurija "Talupeenar" toimetaja. Alice Kuiperjano pühendas oma elutöö Naiskodukaitse võimale organiseerimisele. Anni Reiman-Küper oli Saku kodumajanduskoja juhataja. Hilda Viirsoo-Sarg oli esimene naine jaaskonna arstina. Ta valiti selleks Rants 1932.

Paguluses on erakordse sitkuse ja rõõmsusega jättagijadegega giidulise alal juhtinut tegevd Virge Hõnerson Hint ja Lias Juske. Olgu veel mainitud, et kooli esimesest lennust elab Rontsis

Ella Amberg-Tupits, Marta Jürgeinstein-Rosenberg ja Margarete Jürgeinstein-Kures. Noorem generatsioon kuulub Jürgeinsteinidest, nimelt Heila Jürgeinstein-Raid on paljude aastate jooksul koos hoidnud Rontsis asuvate kaasõpilaste grupi. Tema väsimatu ind kanab ka käesoleva juubeli hoolid ja töökohtused.

Isime koota, et põlisma jääb seltsikümneend aast tagasi rajatud emakeelse kooli põhüde: eesti kodu eesti keel ja eesti meel! Millised mälestused nendest aegadest on jäänud, sellest kirjutavad kooliõed peitselt ilmutava albumis: "Kool ja meie". Veel on võimalik seda Heila Raidilt tellida.

HELMI MÄELO

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Ella Amberg-Tupits, Marta Jürgeinstein-Rosenberg ja Margarete Jürgeinstein-Kures. Noorem generatsioon kuulub Jürgeinsteinidest, nimelt Heila Jürgeinstein-Raid on paljude aastate jooksul koos hoidnud Rontsis asuvate kaasõpilaste grupi. Tema väsimatu ind kanab ka käesoleva juubeli hoolid ja töökohtused.

Isime koota, et põlisma jääb seltsikümneend aast tagasi rajatud emakeelse kooli põhüde: eesti kodu eesti keel ja eesti meel! Millised mälestused nendest aegadest on jäänud, sellest kirjutavad kooliõed peitselt ilmutava albumis: "Kool ja meie". Veel on võimalik seda Heila Raidilt tellida.

HELMI MÄELO

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

Hans Kauri

ELISABETH LUIGA

PEETER PÕLD

Konverentsid

Liberaalse Maailmumooni aastakongress toimums 16/17 oktoobris 30. sept.-2. okt. Toekmaks: on parlamentaarsel osinajaga ühtekuuluvuse bernalide esindajaks Brisselis

on Aleksander Terras ja Vilma Belinfante Hollandist. Samaaegselt toimums liberaalse noorse maailmalinn kokkutulek. Eesti esindajad siin selguvad lähemal ajal.

25.-28. nov. toimums Genfis Sotsialistlik Internationali 13. maailmakongress ja Keski- ja Ida-Euroopa Sotsialistliku Ühioni kongress. Neist võtab osa E. Sotsialistliku Partei esimees on. Mihkelson koos teiste delegaatega, kes selguvad lähemal ajal.

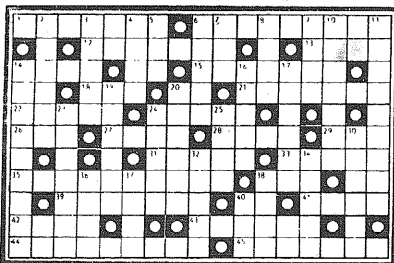
Saksamaal valmistatakse ette järgmist inimõiguste ja Rahvaste Enesemääratamisõiguse konverentsi, mis võib toimuma veel sel aastal. Peaprobleemiks on siin seiskukohtade ja aktiivsete teavimistamise järgmisel aastal Belgradis toimuvala Helsingi deklaratsiooni järelekonverentsile, mille ülesandeks on selgitada kuidas alakarjatunud riigid on Helsingi kokkuleppe eeskirju täitnud. ERN ja Balti Komitee valmistavad siin ette materjale

Balti riikide osas. Saatkonnadünik Koern on kontaktis Saksa-maa ja Luzerni grupidega, kes need materjale ja konverentsi ette valmistavad.

Rontsis toimums nn. Ramada-konverentsi Jõnkupõlgi 16/17 oktoobril kohaliku Demokraatliku Aktsiooni korraldusel juha kolmandat aastat. Osa võtab pool-sada organisatsiooni. Konverentsi juhatab fl.d.r. Birger Hagård ja osavõtjate seas on ka tema poolt juhtinud Balti Komitee.

16. okt. toimums Londonis European Freedom Councili aastakokkutulek, sellele järgneb 15.-17. okt. ABRN informatsioonikonverents. Nende kokkutulekute teemaks on: Mis edasi pärast Helsingit? Balti Komitee ja Rontsi Vabadusliidu esindajana võtab neist konverentsist osa Bertil O. Wedin, kes praegu töötab Londonis. Ka ERN Inglismaa Esindus saadab neile oma esindajad.

19. sept. sõitis Inglismaale ERN abimees Akel Mark, kes sinna jääb kuni 5. oktoobrini. Ta on ette nähtud kontakthõlmised saatkonnaga Londonis, samuti ERN Inglismaa Esindusaga.

Ristsõna 21

Paremale: 1 õppeasutus 6 üli-
kool 12 ehituluke 13 siseelund 14
lärm 15 ehitusmaterjal 18 esma-
järguline ronija 20 plutoonium 21
ilu ja peensus hindajal 22 tea-
tud sihiga 24 väiksem 26 sadama-
kinnitatud kaljusein 27 mägestik
Aasias 28 linn Rumeenias 29 raha-
eest omandamine 31 toidu pruun-
nastamine aparaat 33 sort, märk
(os. kääne) 35 saadab kirikulis 38
küsimus 39 tee siledaks 40 sina 41

käesolev päev 42 Eesti kirjan-
dusteadlane 43 riik Ees-Aasias 44
asutus 45 kõrge õppeasutus.

Alla: 2 naise nimi 3 shootlaste suguvõsa 4 eestipärane mehe-
nimi 5 kelm õuesugrust 6 pidulik
koosolek 7 isikuline küsimus 8
dimensioon (lüh) 9 mõne aja eest
10 lendtühj 11 riik Lõuna-Ameer-
ikas 14 minnakse otse algaokulist
16 kaugemal 17 söövitala
18 kinnitas 20 eraldad teistest 23 üt-
les, tegi teatavaks 24 mitte-kris-
lane, end. aja mõiste järele 25
möödund päev 30 teatud hin-
naandus 32 seali tõuseb päike 34
saalimud üksikso 36 vedel 37 ker-
38 Rootsi kuningate nimi 40
gastarõnase lõim.

Kohalix elu

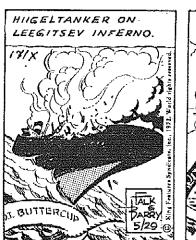
STOCKHOLM
Filatelistide klubiõhtu
EFUR järgmine klubiõhtu on
neljapäeval, 7. oktoobril kell 18.30
Eesti Majas, Wallingatan 34.
Kavas loeng kirjamarkidest koos
diapositiividega. Kõik margihu-
vilised on teretulnud!

Lahendus 20:

Aleksander Volke, omaaegne Tallinna ettevõtja, tähistas New Havenis Connecticuti osariigis oma 90-a. sünnipäeva.

Fantoom

Televisioniprogramm

TV *Onsdag*

6 OKTOBER
TELEVISION 1

18:00-9.20 Över grensen: Danska för mellanstadiet.
18:00-9.30 En karta över världen – Turkiet, 18.1.21. En by vid floden Eufrat.
10.10-10.30 Närings och yrken i 1800-talet, 18.2.21. Gustav, Barbro, och barnen.
11.30-12.00 För parlor 2.
11.30-12.00
14.25-14.35 I Latimerka, 18.4.21.
16.30-17.10 Havnen: Expedition varma vatten – sjöolen.
17.25 Meddelanden.
18.00-18.15 En karta över världen.
18.05 Var fantastiska värld. Vid jordgöbarna. Arne Weise.
21. Det finns alltså lika mycket vatten på jorden och i luften. Men vattnet i atmosfären i en ständig kretsång.
22. Vattnet är nödvändigt för all liv.
23. Rabalder har problem med ett lejon.
18.30 Svenska barnkåra. Vård: Larsen.
19.00 Balansen.
20.00 Balansen – en föreläsning om Människan och Hjulet av Domestiken, Sora Lidman, Carl-Axel Danstén och Pål-Nils Nilsson.
21.00 Sjunde Hatteljud dansar fyra figurer – tre arbetare och den styrande kraften bakom. Huset symboliserar maskineri och industri.
22.00 Repetir från 18.00.
20.00 Studie S. Den nya regeringen, energin och jobben.
Premiär för höstens nya samlingsstudie Studie S om i sitt första program tar upp frågan om den nya regeringen, energin och sysselsättningen. Kan vi klara jobben utan att skärpa skatten? Kan vi klara av arbetet och pejlät stämningarna på landsplatser som nu hotas. I studien konfronterar faktförmedlarna de olika åsikterna. Programledare: Bo Isaksson.
21.00 Allt annat och väder.
22.00 TV-nytt.
23.00 En god natt. Testat.
Hus som drar mycket lite energi för uppvärmningen, som är långlivade, som är miljövänliga, det gör att vi bygga sådana! Lånar det sig? Vi har byggt en hus i Uppsala. Upp-sala som är byggt med tanke på ekologisk anpassning, men på

TV : Torsdag

7 OKTOBER
TELEVISION

Skol-TV:
8.00 Föreläsen berättar, **åk 4, 1.**
Förnärskhuset.
8.10—8.20 Roller och situationer, **åk 8, 2.**
Situationer ur met.
8.45—10.00 Ute i världen — Turkiet,
barn 2. I en by vid floden Eufrat.
10.10—11.10 Vår människas, **åk 1—2,**
gymn. 1. Eva, yng hennafrau i för-
ord.
Förskoleprogram:
12.30—12.45 Om — äventyr med
burkholatarna.
12.45—12.50 Privet 1.
12.55—13.05 Klaka digga dig II, **åk 4,**
s. 2. Visor i västerled.
13.10—13.20 Socialkunskap: Problem i
villafärd, **åk 1—3, gymn. 3.** Fagradas
13.25—13.35 Naturkunskap, **åk 1,**
gymn. 2. Materia i aktion.
Förskoleprogram:

14.00-14.23 Om - äventyret med
kurbatsorna.
16.30 Halvfem: Experimentet med
Gösta Ekman och Per Ragnar. Om
Engelstranden.
17.09-17.15 Språka - idag på serbo-
kroatiska.
17.37.55 Melledanden.
18.00 TV-nytt och vider.
18.05 Berättelsen om
Fästningsjournalen. Bengt
Fälsjö.
18.30 Sveriges magasin. Vård: Lars-
Gunnar Björklund.
19.30 Det var den stora folksjukdo-
men. Om tuberkulosens och sanato-
riets historia i Sverige. Västgö-
19.05 Edward VII - kung av Eng-
land. 3. Nya Världen. Aren 8180-
1861. Ett av de första uppdrag Ed-
ward VII fick att göra ett offentligt
besök i Sverige. Aren 10710 kl 15.65.
21.00 Aktuell och vider.
21.30 TV-nytt.
21.38 Sporterna.
22.00-23.05 Kampen mot bakterier.
5. Vågen med tuberkul.
Sänds även 10710 kl 17.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
18.30 Barabbas.
18.35 ca Trädet. 4. I drömmen gör man vad man vill.
19.00 Datorer - en värd för miljoner. 3.
19.15 Enligt min egen uppfattning.
Sånds även i TV 1 klockan 10.30.
19.30 Hem till Riga.
19.40 - 19.50 Regionala nyheter.
Snydatt, Västnytt, Mjättytt, Nord-
nytt.
19.50 Rapport med väder.
20.00 Dokumentation utifrån. Internationella reportage.
19.30 Tur och natur. En frågelek där till-
tag var varje gång tåvlar. Delat-
tagarna fick svara på frågor som intress-
erade av natur och representanter
olika platser i landet. Dessutom får
tåvlar varje gång sin chans i en
konstutställning. Programledare
en Gun Håggund och domare Sten
Wahlström. Sundsvall.
20.00 En dag på en teaterfestival. Bil-
jetter till teaterfestivalen ges ut till
den första internationella festivalen
för öppen teater i Wrocław i Polen
1975.
De fyra föreläsningarna som vi får
se nästill ur är Water Closet av
den argentinska gruppen Comuna
Baires, en rasande protest mot
tårten och förtrycket i Argentina. De
tre föreläsningarna kommer från po-
liska Teater 77, Anacrus av den eng-
elska gruppen Wellfare State och
Inouk, en dokumentation om de
indianska kulturer som lever i den
isländska Nationallæren.
20.15 Kvällsspel. Marianne Söder-
berg och Osten Wärnberg med
gäster. Malmö.
20.25 Nytt och väder.

TV : *Fredag*

8 OKTOBER
TELEVISION

SkoL-TV:
2.20-8.00 Port of secrets, sk 9.
9.00-10.00 Switch on 6, 1-3.
10.15 Dags 2 och 3, sk 2.
10.30-1.00 Datorer — på vära villkor, sk 2
1.15-2.00 3 Åttio år behårens datastenen.
SkoL-TV:
2.20-12.50 Datorer — på vära villkor, sk 1, gym.
3.15-4.45 Mattarbetet: Heli Cao, sk 2.
4.50-5.15 Dags 2 och 3, sk 2.
6.30 Halvmeny: Benny Mio och Mao, sk 2.
7.00-17.15 Språka — idag på svenska.
Tidningsuppläsning.
7.35 Meddelanden.
8.00 TV-nytt och väder.
8.45 Ek beskäs hos Nils Mortensen i Nord-Norge.
9.00-10.00 på Finnmarkskilda bor stämning Nils Mortensen och sköter en besatt fjällstuga. Han lever i en storslagen natur — myr och vildmark. Vi följer ögat här. För brukarna Nils jorden — men nu blir det mest fika.
10.30 Sveriges magasin. Vård: Steen Prætorius.
11.00-11.30 Lillebær av Bjørk Tjøstved längfält från 1975.
Det här är berättelsen om två tonåringar, yng kirkel och fyraouor som har varit i Norge i 1975.
Suzana men 13-årige Lillebær Martin tar livlig del i deras förhållanden.
Tillsammans med sin skolkamrat Paulsen försöker han och med en annan kamrat, som har funnit Suzana allihvår svar. Regi: Stenian Strand.
11.00 Aktuellt och väder.
12.30 TV-nytt.
13.00-13.30 Nya fakta med Lasse Holmestrym.

TELEVISION 2

7.25 Tv-nytt och väder.
7.30 Barabapsa.
7.35 En Trädet, 3. Tillsmamsen.
8.00 Rocky – engelsk serie.
8.20 Den otyglige mannen. 4. Den förmögne fången.
Landskapskvare blir orolige när hans näs uppspricker på Linné Parken. En oerhörd förmögne affärsman och därtill ett stort original, står i begrepp att göra en jätteaffär med ett inte särskilt vänskapligt sinnet land.
8.30–10.30 Regionala nyheter.
Snydny, Väsnäy, Miltäy, Nordny.
8.35 Rapport med väder.
8.40 Anita Lindblom på Børsen. En inspelning från Anita Lindbloms comeback på Hamburger Börs i Stockholm tillsammans med Sven-Olof Walldöfs storbarn och kör.

21.00 Fredagsdeckaren: Mor
skojs skull. Amerikansk kr

22.10 TV-nytt och väder.

22.15–23.20 Den vita kuppen. Reporterteamet Heynowski–Scheymann från DDR skildrar CIA:s roll vid valen i Chile i mars 173, alltså under Allendetiden. CIA:s inblandning karaktäriseras de som ett försök till en "Vit kupp": "Allt skulle se så oskyldigt ut som ett vitt papper, så demokratiskt som en valsedel".

TV **Lördag**

9 OKTOBER
TELEVISION 1

Svenskemistiskt ohjumat:
Finskspårskiga program:
10.30 Tapatumia. Aktuellet för finsk-
10.40 Alkoholik ja tervetys.
Avenkolen, och hällusen. Textat på
sveenska.
11.00 Naisla Naisla tanssa - varjon
varassa.
Kvinnor i luffen - om kvinnliga
författarnämnd. Textat på sve-
enska.
11.40 Por favor 2.
12.00 Hus dammde en kommar.
12.10 Svenska i skolan. SV.
Nyhakade tennissen Göran reer ut
till sin farbars gård på landet för
att vila ut. Där blir han förfäskt i
att åka på skid. Göran blir upple-
ver en av livs lyckta röster prästs
förändring om. När samma
kvinnor kommer till Göran, han
hem trots att haaz för förberet
tvinga honom. Regi: Arne Mattsson.
I rollerna: Göran Stenlund - Folke
Sundkvist, Göran Stenlund - Cla-
s, Anders Persson - Edvin
Adolphson, Sigrid, hans dotter -
Ingrid Mattsson, Bernt Larsson
- Gösta. Svenska i skolan.
John Elfröst, Anna, Kerstin mos-
ter - Bertta Hall, Torsten, dräng -
Erik Stenlund, Göran Stenlund -
Olle - Sten Mattsson, Viberg
Arne Källerd, Sylvia - Gunvor
Fonden m fl.
12.40 Svenska i skolan. Först Hor-
tux kyrka i Norrbotten.
13.00 TV-nytt och väder.
13.10 Svenska i skolan.
13.20 Samtalsprogram. Kilderna gör
den kejarsen. En film om några av
dem som förtvåkta skolan en ny
skola. Svenska i skolan. I slutet
av 50-talet och 60-talet.
Medv. Carl Fredrik Reuterswärd,
Ulf Lindö, Pontus Hultén, Jean
Lundberg, Gösta Ekman, Per
Johns, Francis Picabia, Marcel Du-
champ.
13.40 Svenska i skolan. Lasse Holm, Inge Rös-
and Hirsjö och Hirsjö. 13.45 Rätt-
14.00 Svenska i skolan.

19.25 Den vita stenen. Del 2. Textat.
20.00 Fotboll: Schweiz-Sverige. Direktsändning från VM-kvalmatcher i Basel. Bo Hansson.
20.45-20.55 ca Aktuell.
21.00 ca Aktuell och väder.
22.40 ca TV-nytt.
22.05 ca "21". Frågetävling i allkunskap. Programledare: Lenaart Hyland. Arvid Sundins och Sög Holms svarätt.
23.05-00.05 Samtida konst: Klädernas gör inte kejsaren.
Repris från kl 18.25.

TELEVISION 2

TELEVISION :

14.00 Västnyckland: Parusula.
Det förgångna år ständigt närvarande i Västnyckland. Spökens är många - skammen och svärerna av föregående förtöglningar, en gammal inärrad antikommunism som fått nytt bränsle av Tysklands delning och flyktingarna från öst och väst. Förtöglningar, en gammal inskränkningar i en demokrati som aldrig himlar lå oerfentligt förtöglningar, en gammal politik av terrorism och extremism.
Repris från 28/9.
15.00 Reklamen som tidspegel: Pengar, pengar, pengar, chocken och lukten.
Repris från 2/10.
15.35-16.40 Allsång, pop och 77-er.
Sommarpromenadskonserter i Alnäs och i Sjöbo. Programledare: Alf Norling musikledare: BBC:s symfoniorkester och kör. Sångstolta: Anna Collins.
16.45-17.00 Kärnkärnan. Textad repris.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Bullerbox.
17.45-18.00 Uppom. Om värg lå.
18.00-18.15 Musikprogramledare: Alf Norling. Kapellmästare: Leif Uvemark.
18.15-18.30 Rappt.
18.35-18.55 Rappt med väder.
19.00 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
19.15-19.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
19.35-19.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
19.55-20.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
20.15-20.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
20.35-20.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
20.55-21.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
21.15-21.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
21.35-21.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
21.55-22.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
22.15-22.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
22.35-22.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
22.55-23.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
23.15-23.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
23.35-23.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
23.55-24.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
24.15-24.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
24.35-24.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
24.55-25.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
25.15-25.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
25.35-25.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
25.55-26.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
26.15-26.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
26.35-26.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
26.55-27.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
27.15-27.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
27.35-27.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
27.55-28.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
28.15-28.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
28.35-28.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
28.55-29.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
29.15-29.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
29.35-29.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
29.55-30.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
30.15-30.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
30.35-30.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
30.55-31.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
31.15-31.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
31.35-31.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
31.55-32.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
32.15-32.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
32.35-32.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
32.55-33.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
33.15-33.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
33.35-33.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
33.55-34.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
34.15-34.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
34.35-34.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
34.55-35.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
35.15-35.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
35.35-35.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
35.55-36.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
36.15-36.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
36.35-36.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
36.55-37.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
37.15-37.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
37.35-37.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
37.55-38.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
38.15-38.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
38.35-38.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
38.55-39.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
39.15-39.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
39.35-39.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
39.55-40.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
40.15-40.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
40.35-40.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
40.55-41.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
41.15-41.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
41.35-41.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
41.55-42.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
42.15-42.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
42.35-42.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
42.55-43.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
43.15-43.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
43.35-43.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
43.55-44.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
44.15-44.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
44.35-44.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
44.55-45.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
45.15-45.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
45.35-45.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
45.55-46.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
46.15-46.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
46.35-46.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
46.55-47.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
47.15-47.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
47.35-47.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
47.55-48.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
48.15-48.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
48.35-48.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
48.55-49.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
49.15-49.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
49.35-49.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
49.55-50.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
50.15-50.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
50.35-50.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
50.55-51.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
51.15-51.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
51.35-51.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
51.55-52.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
52.15-52.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
52.35-52.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
52.55-53.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
53.15-53.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
53.35-53.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
53.55-54.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
54.15-54.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
54.35-54.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
54.55-55.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
55.15-55.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
55.35-55.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
55.55-56.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
56.15-56.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
56.35-56.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
56.55-57.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
57.15-57.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
57.35-57.50 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
57.55-58.10 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
58.15-58.30 Den heta staden. SV. Frank Langford från 1983.
58.35-58